

Šifra kandidata:
A jelölt kód száma:

Državni izpitni center

JESENSKI ROK
ŐSZI IDŐSZAK

ZGODOVINA TÖRTÉNELEM

≡ Izpitna pola 2 ≡

2. feladatlap

Petek, 31. avgust 2007 / 90 minut
2007. augusztus 31., péntek / 90 perc

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik. Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával. A jelölt két értékelőlapot is kap.

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.

A jelöltnek szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

Ta pola ima 20 strani, od tega 4 prazne.
A feladatlap terjedelme 20 oldal, ebből 4 üres.

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani in na ocenjevalna obrazca).

V tej izpitni poli je 20 nalog iz slovenske in 5 nalog iz madžarske zgodovine. Odgovore vpisujte v za to predvideni prostor z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite razločno in čitljivo. Nečitljive rešitve in nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami.

Dobro preglejte ilustrativno gradivo, saj Vam bo pomagalo pri reševanju nalog.

Ob nalogah je v oklepaju navedeno število točk. Za napačne odgovore ne dobite negativnih točk, točkovani pa so tudi delni odgovori. Pazite na zahteve pri posameznih vprašanjih, saj upoštevamo samo toliko elementov, kolikor jih je navedeno.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót! Semmit se hagyjon ki.

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg ezt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát (a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe és az értékelőlapokra).

Ez a feladatlap 20 feladatot tartalmaz a szlovén és 5 feladatot a magyar történelemből. Válaszait – töltőtollal vagy golyóstollal – az erre kijelölt helyre írja. Olvashatóan írjon. Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat nulla (0) ponttal értékeljük!

Figyelmesen nézze meg a feladatlap képanyagát is, hiszen segítségére lehet a feladatok megoldásában.

A feladatok mellett zárójelben feltüntettük az elérhető pontszámot is. A helytelen válaszokért nem vonunk le pontot, és a részleges válaszokat is értékeljük. Ügyeljen az egyes kérdések követelményeire is, ugyanis csak a kért elemeket értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben!

Eredményes munkát kívánunk!

SLOVENSKO OZEMLJE V RIMSKI IN ZGODNJI SREDNJEVEŠKI DOBI IN MADŽARI V ZGODNJI SREDNJEVEŠKI DOBI

A SZLOVÉNEK A KÉSŐ ÓKOR ÉS KORA KÖZÉPKOR IDŐSZAKÁBAN, VALAMINT A MAGYAROK A KORA KÖZÉPKORBAN

1. Leta 181 pr. Kr. so na današnji severni italijanski obali Rimljani ustanovili kolonijo, ki je postala odskočna točka za nadaljnje rimsko osvajanje predalpskega prostora. Kako se je imenovala ta kolonija?

I.e. 181-ben a rómaiak a mai észak-olaszországi partvidéken kolóniát alapítottak, amely kiindulópontot jelentett az előalpesi vidék további római hódítására. Hogyan nevezték ezt a kolóniát?

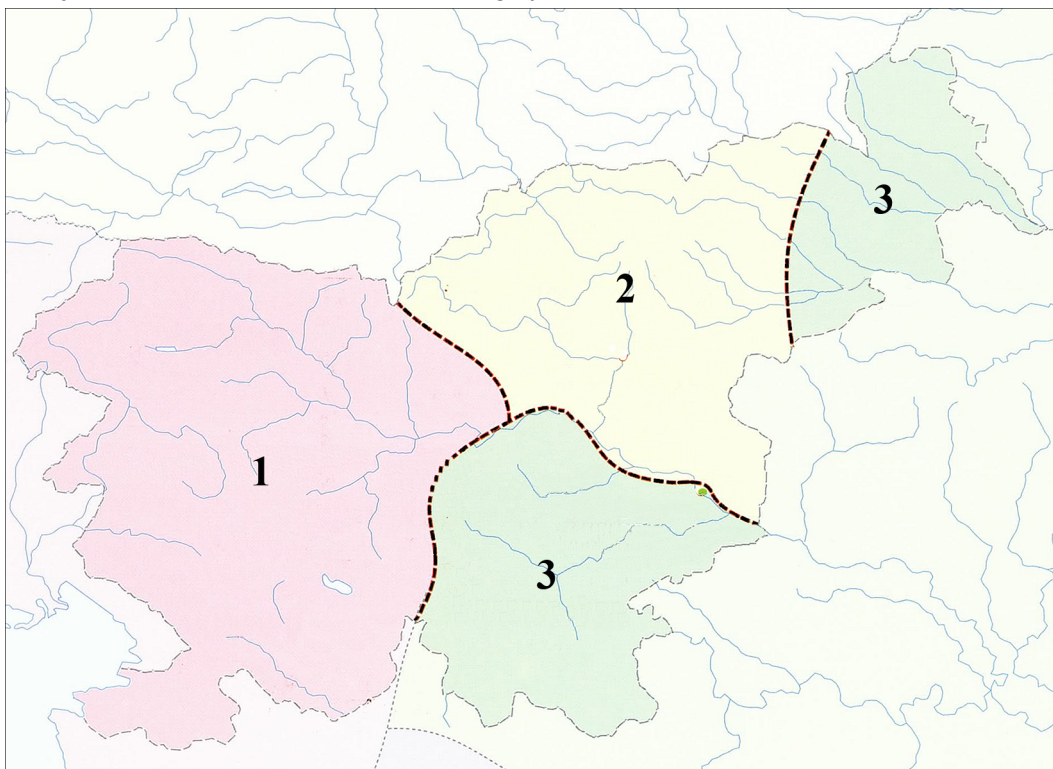
(1 točka/pont)

2. Ko so Rimljani osvojili slovensko ozemlje, so ga razdelili v tri upravne enote. Pod spodaj navedene številke vpišite imena upravnih enot, med katere so Rimljani razdelili današnji slovenski prostor.

Amikor a rómaiak meghódították a szlovén térséget, ezt három igazgatási egységre osztották fel. A számok mellé írja le az igazgatási egységek nevét, amelyekre a rómaiak felosztották a szlovén térséget!

(3 točke/pont)

Zemljevid 1: Rimska razdelitev slovenskega prostora

(Vir: Kocuvan, E., 1994: Rimljan sem: slike iz življenja Rimljanov, str. 17. DZS. Ljubljana)

1 _____ 2 _____ 3 _____

3. Rimljani so ob prihodu na slovensko ozemlje prinesli mestno kulturo ter pri nas ustanovili kolonije in municipije.
Opišite, v čem je bistvena razlika med mestom, ki je imelo status kolonije, in mestom, ki je imelo status municipija.
Imenujte eno mesto na današnjem slovenskem ozemlju, ki ima v rimskem času status kolonije, in eno mesto, ki ima status municipija.

A rómaiak a szlovén térségbe jövetelükkor magukkal hozták a városkultúrát, valamint kolóniákat és municipiumokat alapítottak.

Ismertesse, mi a különbség a kolónia, illetve a municipium státussal rendelkező város között.

Nevezzen meg egy várost a mai szlovén térségben, amely a római korban kolónia státussal, és egy olyant, amely a municipium státussal rendelkezett.

(3 točke/pont)

4. V času rimskega imperija je kmetijstvo na slovenskem ozemlju doživelo velike spremembe. Naštejte štiri spremembe v kmetijstvu, ki so jih k nam prinesli Rimljani.

A Római Birodalom idején a mezőgazdaságban a szlovén térségben változásokra került sor.

Nevezzen meg négy mezőgazdasági változást, amelyet a rómaiak hoztak.

(2 točki/pont)

5. V času rimskega imperija se je slovenski prostor hitro romaniziral. Pojasnite, kaj je romanizacija. Kdo vse je pospeševal romanizacijo?

A Római Birodalom idejében a szlovén térség gyorsan romanizálódott. Magyarázza meg a romanizáció fogalmát. Ki mindenki segítette elő a romanizációt?

(2 točki/pont)

6. Rimljani so pustili za seboj številne materialne ostanke. Oglejte si slike rimske kulture in pod vsako zapišite, kaj je na sliki in v katerem kraju jih najdemo.

A rómaiak számos tárgyi emléket hagytak maguk után. Nézze meg a római kultúrát bemutató képeket, majd mindegyik alá írja oda, mi van a képen, és melyik helységben található!

(2 točki/pont)

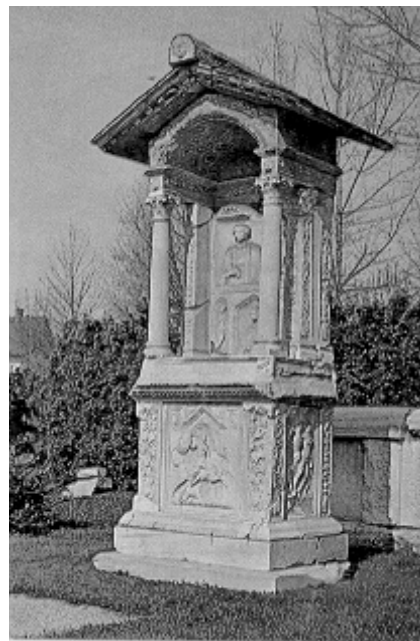
Materialni ostanke rimske kulture

Slika 1

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 202. DZS. Ljubljana)

Slika 2

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 1997: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 201. DZS. Ljubljana)

7. V času rimskega imperija sta se na slovenskem ozemlju pojavila mitraizem in krščanstvo. Na kratko pojasnite, kaj je bil mitraizem. Naštejte dve mesti na Slovenskem, v katerih v rimskem obdobju nastanejo škofije.

A Római Birodalom idején a szlovén térségben jelentkezett a mitraizmus és a kereszténység. Röviden magyarázza meg, mi a mitraizmus. Soroljon fel két szlovén várost, amelyekben a római korszakban püspökségek alakultak.

(2 točki/pont)

8. Med preseljevanjem ljudstev so se po današnjem slovenskem ozemlju pomikala številna ljudstva. Poimensko imenujte dve ljudstvi, ki sta se med preseljevanjem pomikali skozi slovensko ozemlje.

A népvándorlás során a mai szlovén térségen keresztül számos nép haladt át. Nevezzen meg két olyan népet, amely a népvándorlás során átment térségünkön.

(1 točka/pont)

9. Zaradi selitev ljudstev se je tudi pri nas močno spremenilo življenje rimskih staroselcev. Opišite dva različna načina, kako se je pred prihajajočimi ljudstvi poskušalo zavarovati rimsko prebivalstvo na Slovenskem.

A népvándorlás következtében nálunk is erősen megváltozott a római őslakosok élete. Hogyan próbálkozott védekezni a római lakosság a szlovén térségben a vándorló népekkel szemben? Írja le ennek két módját.

(2 točki/pont)

V tistem času so prebivalci kvintanskega mesta, že izčrpani od alemanskih napadov, zapustili svoja bivališča in se preselili v mesto Batavo. Toda istim barbarom ni ostalo prikriti njihovo prebivališče; to jih je še bolj podžgalo v prepričanju, da bodo z enim samim napadom oplenili prebivalstvo dveh mest.

(Vir: Bratož, R., 1982: Evgipij: Življenje sv. Severina, str. 253. Znanstveni inštitut. Filozofska fakulteta. Ljubljana)

10. Povežite v pravilne pare elemente iz rimskega obdobja tako, da na črto pred ustreznim parom vpišete ustrezno številko.

Kösse össze a párok megfelelő elemeit úgy, hogy a megfelelő elem előtti vonalra írja a megfelelő számot.

(3 točke/pont)

1	Claustra Alpium Iuliarum	_____	beli bik / <i>fehér bika</i>
2	Viktorin Ptujski	_____	cestni prelaz / <i>hágó</i>
3	Norik	_____	izdelki iz železa / <i>vaskészítmények</i>
4	Atrans	_____	bitka med kristjani in pogani / <i>harc a keresztények és a pogányok közt</i>
5	Mitra	_____	zaporno obzidje pred barbari / <i>a barbárok elleni védőfal</i>
6	Frigidum	_____	krščanski pisec / <i>keresztény író</i>

11. Po prehodu germanskih plemen so se v vzhodnoalpski prostor začeli naseljevati Slovani. V katerem stoletju se naseljujejo predniki Slovencev v vzhodnoalpski prostor? Pojasnite, zakaj je ustanovljena Samova plemenska zveza. Kdo je bil Samo? Kdaj je zveza razpadla?

A germán népek áthaladása után a kelet-alpesi térségbe a szlávok kezdtek beköltözni.

Melyik században telepednek le a szlovének elődei a kelet-alpesi térségben?

Magyarazza meg, miért alapították meg Samo törzsszövetségét.

Ki volt Samo?

Miért omlott össze a szövetség?

(4 točke/pont)

12. Po propadu Samove zveze ostanejo še naprej povezana plemena v vzhodnih Alpah. Ustanovijo politično tvorbo Karantanijo. V krajšem razmišljanju opišite družbo v Karantaniji. Pri zapisu upoštevajte: ustoličevanje knezov, poimenska omemba dveh knezov, kosezi in njihove posebne pravice (dve) v družbi, sužnji v karantanski družbi.

Samo szövetségének összeomlása után a kelet-alpesi törzsek továbbra is együtt maradnak. Megalapítják Karantániát.

Röviden ismertesse a karantán társadalmat. Vegye figyelembe a következőket: a fejedelmek kinevezése, két fejedelem megnevezése, kosezek és jogaik (kettő) a társadalomban, a rabszolgák a karantán társadalomban.

(5 točk/pont)

Pod Krnsko goro namreč, blizu cerkve sv. Petra, je kamen; nanj posade svobodnega kmeta, v katerega naslednjem rodu je ta služba dedna. Z eno roko drži pisanega vola in v drugi kobilu iste vrste. Oblečen v kmečko obleko, klobuk in čevlje se drži nepremično. Pojavi se knez s praporom dežele, spremljan od plemičev in vitezov.

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 204. DZS. Ljubljana)

13. Sredi 8. stoletja so se razmere v Karantaniji spremenile. Preberite spodnji vir in odgovorite na vprašanje.
Navedite dve posledici te pomoči.

A 8. század közepén megváltozott a helyzet Karantániában.

Olvassa el a forrást, és válaszoljon a kérdésre.

Nevezze meg e segély két következményét.

(2 točki/pont)

Ne dolgoo zatem so začeli Obri Karantance nevarno ogrožati s sovražnimi napadi. Tedaj je bil karantanski knez Borut. Ta je Bavarcem sporočil, da prihaja nadenj obrska vojska, in jih prosil, naj mu priskočijo na pomoč.

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 249. DZS. Ljubljana)

14. Krščanstvo se je širilo po dobro zasnovani misijonarski dejavnosti. Ob pokristjanjevanju so nastali prvi ohranjeni zapisi v slovenskem jeziku.
Kako se imenujejo prva ohranjena slovenska besedila, nastala na prelomu iz 10. v 11. stoletje?
Kako se imenuje pisava, v kateri so napisana ta besedila?

A kereszténység jól szervezett misszionárius tevékenység során terjedt. A kereszténységgel keletkeztek az első megmaradt írások szlovén nyelven.

Hogyan nevezzük az első fennmaradt szlovén szövegeket, amelyek a 10. és a 11. század fordulóján keletkeztek?

Milyen írással vannak megírva e szövegek?

(2 točki/pont)

15. Metoda, ki so jo uporabljali pri pokristjanjevanju, je danes znana pod imenom irska verska metoda.
Naštejte tri posebnosti irske verske metode.

A kereszténység terjesztése során alkalmazott módszer az ú.n. ír vallási módszer.

Sorolja fel az ír vallási módszer három különlegességét.

(3 točke/pont)

16. Zaradi pokristjanjevanja v vzhodnih Alpah je izbruhnil spor med Oglejem in Salzburgom. Imenujte vladarja, ki je rešil spor za cerkveno mejo med Oglejem in Salzburgom. Kateri državi je vladal ta vladar?

A kereszténység terjesztésének kapcsán a Keleti-Alpokban vitára került sor Aquileia és Salzburg között.

Nevezze meg azt az uralkodót, aki megoldotta az egyházhatárt Aquileia és Salzburg között. Melyik országban uralkodott?

(2 točki/pont)

17. Preberite vir in odgovorite na zastavljena vprašanja. Na kratko opišite Virgilovo vlogo pri pokristjanjevanju Slovanov v Karantaniji. Koga, imenujte ga z imenom, je Virgil poslal v Karantanijo na misijonarsko dejavnost in kje je imela Karantanija cerkveno središče?

Olvassa el a forrást, és válaszoljon a kérdésre.

Röviden ismertesse Virgil szerepét a szlávok megkeresztelése kapcsán Karantániában!

Kit (név szerint) küldött Virgil Karantániába a misszionárius tevékenység végzésére? Hol volt Karantánia egyházi központja?

(3 točke/pont)

Ko je preteklo nekaj časa, je omenjeni karantanski knez prosil škofa Virgila, naj obišče njegove rojake, da bi jih čvrsto potrdil v veri. Virgil tega tedaj ni mogel storiti ...

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 250. DZS. Ljubljana)

18. Postavite v pravilni vrstni red od najstarejšega do najmlajšega naslednje dogodke iz karantanske zgodovine tako, da pred najstarejšim zapišete številko 1 pred najmlajšim pa številko 6. Pri tem si pomagajte z navedenimi letnicami: 394, 623, 743, 769, 811, 820.

Állítsa helyes időrendi sorrendbe a karantán történelem eseményeit 1-től (a legrégebbi esemény) 6-ig (a legkorábbi) terjedő számokkal. Segítségül szolgáljanak a következő évszámok: 394, 623, 743, 769, 811, 820.

(3 točke/pont)

- _____ Karantanija delno izgubi samostojnost / *Karantánia részlegesen elveszti önállóságát*
- _____ protikrščanski upor v Karantaniji / *keresztényellenes lázadás Karantániában*
- _____ nastanek Samove plemenske zveze / *Samo törzsszövetségének megalakulása*
- _____ bitka pri Frigidu / *a frigidusi csata*
- _____ upor Ljudevita Posavskega / *Ljudevit Posavski lázadása*
- _____ Drava dokončno postane meja med Oglejem in Salzburgom / *véglegesen a Drava a határ Aquileia és Salzburg között*

19. V 9. stoletju se je izoblikovala nova politična tvorba z imenom Spodnja Panonija. Kdo je postal prvi knez v Spodnji Panoniji?

A 9.században Alsó-Pannónia néven új politikai formáció alakul. Ki volt Alsó-Pannónia első fejedelme?

(1 točka/pont)

- A Rastislav
- B Borut
- C Pribina

20. Tudi v Spodnji Panoniji se je začelo širiti krščanstvo. Kako sta se imenovala najbolj znana misijonarja, ki sta pokristjanjevala v Spodnji Panoniji? Kako sta, navedite dva načina, uvajala slovanski jezik v bogoslužje?

Alsó-Pannoniában is terjedt a kereszténység. Kik voltak a leghíresebb misszionáriusok, akik terjesztették a kereszténységet Alsó-Pannoniában?

Hogyan iktatták be a szláv nyelvet az istentiszteletbe? Nevezze meg ennek két módját.

(3 točke/pont)

21. A térkép segítségével határozza meg a magyarok vándorlásának főbb állomásait. Kezdje az őshazát jelölő folyókkal.

Po zemljevidu določite glavne postaje preseljevanja Madžarov. Začnite z rekami, ki označujejo pradomovino.

(2 pont/točki)

Zemljevid 2

(Vir: Történelmi atlasz, str.11. Kartográfiai Vállalat. Budapest, 1988)

22. *A magyarok bejövetelük után nem telepedtek le a Kárpát-medencébe, hanem hadjáratokat vezettek egészen az Appenin- és az Ibériai-félszigetig, de a nyugati hatalmak megállították őket. Nevezze meg azt a két helyet, ahol a magyarok 933-ban és 955-ben vereséget szenvedtek. Kik vezették a nyugati csapatokat?*

Madžari se po prihodu v Karpatski bazen niso naselili, temveč so vodili pohode vse do Apeninskega in Iberskega polotoka, a so jih zahodne sile ustavile.

Poimenujte kraja, kjer so Madžari leta 933 in 955 doživeli poraz.

Kdo sta bila voditelja zahodnih enot?

933 _____

955 _____

(2 pont/točki)

23. *Magyarázza meg és példával is illusztrálja a primogenitura fogalmát.*

Pojasnite pojem primogenitura in ga podkrepite s primerom.

(2 pont/točki)

24. *Az első magyar király István király volt. Röviden ismertesse uralkodásának három jellemzőjét!*

Prvi madžarski kralj je bil kralj Štefan.

Kratko predstavite tri značilnosti njegovega vladanja.

(3 pont/točke)

25. *Kit jelölt ki István király utódjául, miután Imre fia vadászatban meghalt?
Melyik uralkodóház uralkodott Magyarországon egészen 1301-ig?*

Koga je določil kralj Štefan za svojega naslednika, potem ko je njegov sin Emerik umrl na lovu?
Katera vladarska hiša je vladala na Madžarskem vse do leta 1301?

(2 pont/točki)

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL